

Asia: VN/28640/2020-TEM-1

Luonnos hallituksen esitykseksi laeiksi työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

- **Yleinen palaute esitysluonnoksesta**

SAK pitää esityksen tavoitteita yleisesti ottaen kannatettavina. Esityksen aikataulun suhteen pidämme hieman valitettavana sitä, että kuntakokeilut alkavat nyt erilaisella sääntelyllä, tehtävienjaolla ja käytännöllä esimerkiksi työttömyysturvalausuntojen suhteen ja syyskuusta lähtien nämä taas muuttuvat. Asiakkaiden prosessien tulee toimia saumattomasti sekä kuntakokeilujen alkaessa että muutosten voimaantulessa.

1) Työttömyysturvatehtävien laajempi siirto

SAK kannattaa esitystä. Esitetyt lausuntotehtävät koskevat sellaisia työvoimapolitiittisia lausuntoja, joihin ei liity harkintaa tai joihin liittyy vain vähäistä harkintaa, ja joita annetaan nykyisin pääosin TE-toimiston muun asiakaspalvelun yhteydessä. Esitys turvaa osaltaan työnhakijoiden sujuvampaa työttömyysturvaprosessia.

Osa työvoimapolitiittisista lausunnoista jää TE-toimiston annettavaksi. On tärkeää, että tehtävänjaot ovat selvät niin hallinnossa kuin asiakkaille.

Lisäksi on keskeistä, että sekä kokeilukunnissa että TE-toimistoissa on riittävät resurssit ja osaaminen toteuttaa tehtäviä. Kokeilukuntien määrä on suuri, joten on erittäin tärkeää turvata niiden yhtenäinen soveltamiskäytäntö. Esimerkiksi työttömän yritystoiminnan aloittamisen tutkiminen ei ole aina välttämättä kovin yksinkertaista.

2) Asiakkuuden siirtäminen kokeilun aikana

Pidämme esitystä tarpeellisena turvaamaan asiakkaan oikeuksia.

3) Muut muutokset

- **Kommentit julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muutosehdotuksista (2. lakiehdotus)**

Luonnoksessa esitetään osittaista valituskieltoa, jolla viranomaisen tarkoituksenmukaisuusharkintaan perustuvat epäämispäätökset rajattaisiin muutoksenhaun ulkopuolelle.

Vaikka kysymyksessä on määrärahasidonnainen ja tarkoituksenmukaisuusharkintaan perustuva päätös, kyse ei kuitenkaan ole täysin viranomaisen vapaasta harkinnasta. Lainsäädäntö, hallinnon lainalaisuusperiaate ja hyvän hallinnon periaatteet asettavat rajat myös tarkoituksenmukaisuusharkinnalle. Se seikka, että kysymyksessä olisi määrärahasidonnaisuus ja tarkoituksenmukaisuusharkinta, ei tulisi olla peruste rajoittaa oikeusturvakeinojen käyttöalaa. Lisäksi tällaisenaan esityksestä saattaa jäädä asiakkaalle epäselväksi, mistä asiasta hänen on mahdollista valittaa harkinnanvaraista kulukorvausta koskien ja mistä ei.

Joka tapauksessa neuvonnan rooli on erittäin keskeinen kulukorvauksesta valittaessa, jotta asiakas osaa toimittaa valituskirjelmän oikeaan paikkaan. Haettaessa muutosta lakisääteiseen kulukorvaukseen, valituskirjelmä kun toimitetaan Kelaan tai työttömyyskassaan ja haettaessa muutosta harkinnanvaraiseen kulukorvaukseen, valituskirjelmä toimitetaan TE-toimistolle tai kokeilukunnalle päätöksen tehneen tahon mukaisesti.

SAK korostaa, että harkinnanvaraisesta kulukorvauksesta huolimatta palveluihin osallistuvat työnhakijat ovat toimeentulon suhteen yhä eriarvoisessa asemassa sen mukaan, osallistuvatko he julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (JTYPL) mukaiseen palveluun vai muuhun palveluun. Jos JTYPL:n mukainen palvelu on sovittu työllistymissuunnitelmassa, työnhakijalla on oikeus kulukorvauksen lisäksi työttömyysturvan korotusosaan. Korotusosaa tulisi SAK:n näkemyksen mukaan maksaa myös muiden palveluiden ajalta, jos niistä on sovittu velvoittavasti työllistymissuunnitelmassa.

- **Kommentit työttömyysturvalain muutosehdotuksesta (3. lakiehdotus)**

Korostamme, että muuhun kuin työllistymistä edistävään palveluun osallistumisen tulee olla aina aidosti sovittu työnhakijan kanssa. Työnhakijaa ei voi velvoittaa näihin palveluihin ilman hänen suostumustaan.

- **Kommentit työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain muutosehdotuksista (4. lakiehdotus)**

-

Aaltonen Erja
SAK ry - Työ ja turva -osasto/Tiensuu